

การประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

Evaluation of the Business Administration Master's Degree Program,
School of Management Science, Sukhothai Thammathirat Open University

สุรงค์ ณรงค์ศักดิ์สกุล¹

Surang Narongsaksakul¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร ด้านกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านผลผลิตของหลักสูตร เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้สำเร็จการศึกษา 102 คน นักศึกษา 124 คน อาจารย์ 16 คน ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา 69 คน และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร 5 คน โดยใช้เครื่องมือที่พัฒนาขึ้น คือ แบบสอบถาม แบบตรวจสอบเอกสาร และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับข้อมูลที่ได้จากแบบตรวจสอบเอกสาร วิเคราะห์เป็นรายชื่อ โดยประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด ผลจากการประเมินหลักสูตรพบว่า คุณภาพหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร ด้านกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านผลผลิตของหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตร การศึกษาทางไกล

ABSTRACT

The purpose of this research was to evaluate the Business Administration Master's Degree Program, School of Management Science, Sukhothai Thammathirat Open University. The samples of 102 graduates, 124 students, 16 instructors, 69 graduates' supervisors and also 5 specialists were used for collecting data. The instruments were composed of questionnaires, document checklist, and interview. The data analysis was frequency, percentage, mean, standard deviation and rubric scoring. The results revealed that the input, process and output of the evaluated curriculum were appropriate at the medium level.

Keywords : Curriculum Evaluation, Distance Education

E-mail : nnanchan@hotmail.com

¹ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จ. นครปฐม 73140

Faculty of Liberal Arts and Science, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus, Nakhon Pathom 73140

คำนำ

การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นพลังในการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้ และหลักสูตรเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญยิ่งต่อคุณภาพการศึกษาหรือคุณภาพการผลิตบัณฑิต การประเมินหลักสูตรเป็นการศึกษาหาหลักฐาน ข้อมูลอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับหลักสูตร ซึ่งอาจจะเป็นการพัฒนาหรือการใช้หลักสูตร เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือคุณภาพการผลิตบัณฑิตให้ดียิ่งขึ้น เป็นการสร้างความมั่นใจในคุณภาพการจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น และสังคมในระดับประเทศได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร ด้านกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านผลผลิตของหลักสูตร

ระเบียบวิธีวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีประชากร กลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยกลุ่มให้ข้อมูล 5 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผู้สำเร็จการศึกษา จากหลักสูตร ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545-2546 จำนวน 251 คน (2) นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2546 (เฉพาะชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป) จำนวน 264 คน (3) อาจารย์ประจำหลักสูตรจำนวน 28 คน (4) ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวนเท่ากับผู้สำเร็จการศึกษา คือ 251 คน และ (5) ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร จำนวน 5 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย (1) ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายในอัตรา 1 : 2 ได้กลุ่มตัวอย่าง 125 คน (2) นักศึกษา ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายในอัตรา 1 : 2 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 132 คน (3) อาจารย์ ใช้ประชากร คือ อาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 28 คน เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (4) ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้พิจารณาตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 125 คน (5) ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร และ/หรือการเรียนการสอนในหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต จำนวน 5 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่พัฒนาขึ้น จำนวน 6 ฉบับ โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับ ดังปรากฏในตารางที่ 1

2) เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ เป็นการพิจารณาตามตัวชี้วัด ซึ่งพิจารณาทั้งรายด้าน/องค์ประกอบ หรือพิจารณาในภาพรวม โดยจำแนกเป็น 5 ระดับ เรียกว่า “ระดับคุณภาพ” โดยมีการแปลความหมายของแต่ละระดับ ดังนี้

A (5) หมายถึง ดีมาก	B (4) หมายถึง ดี
C (3) หมายถึง ปานกลาง	D (2) หมายถึง ต่ำ
E (1) หมายถึง ไม่มีคุณภาพ/ต้องปรับปรุง	

ผลกาวิจัยและวิจารณ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบตรวจสอบเอกสาร ผลการประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร ด้านกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านผลผลิตของหลักสูตร โดยใช้แนวทางการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) สรุปได้ดังนี้

ในภาพรวม พบว่า คุณภาพหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตอยู่ในระดับปานกลาง (C) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร องค์ประกอบที่มีคุณภาพในระดับดี (B) มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ระบบบริการและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนทางไกล องค์ประกอบที่ 2 โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยี และสารสนเทศ และองค์ประกอบ ที่ 5 การใช้บริการจากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ องค์ประกอบที่มีคุณภาพในระดับปานกลาง (C) มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 3 คุณภาพของสื่อ/วัสดุที่ใช้ในการเรียนรู้ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร องค์ประกอบที่ 4 หลักสูตร การพัฒนา และประเมินหลักสูตร และองค์ประกอบที่ 6 การผลิตและพัฒนาสื่อ/วัสดุที่ใช้ในการเรียนรู้ (รวมทั้งซอฟต์แวร์)

ด้านกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า องค์ประกอบที่มีคุณภาพในระดับดีมาก (A) ได้แก่ องค์ประกอบที่ 3 การให้คำปรึกษาทางวิชาการ วิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ องค์ประกอบที่มีคุณภาพระดับต่ำ (D) มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนา/การสนับสนุน/การประเมินอาจารย์ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มพูนความรู้/ทักษะแก่นักศึกษา และองค์ประกอบที่ 4 การประเมินผลการเรียนรู้

ด้านผลผลิตของหลักสูตร องค์ประกอบที่มีคุณภาพในระดับดี (B) ได้แก่ องค์ประกอบที่ 2 คุณลักษณะ/คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา องค์ประกอบที่มีคุณภาพในระดับปานกลาง (C) ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 งาน/การได้งานทำ ส่วนองค์ประกอบที่มีคุณภาพระดับต่ำ (D) คือ องค์ประกอบ ที่ 3 ประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิต

จากผลการวิจัยที่ได้ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายของแต่ละด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร ด้านกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านผลผลิตของหลักสูตร ดังนี้

1. ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1.1 คุณภาพของสื่อ/วัสดุการเรียนรู้ประเภทสิ่งพิมพ์ซึ่งเป็นสื่อหลักของหลักสูตรและมีความสำคัญสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองในระบบการศึกษาทางไกล ได้รับการประเมินจากผู้สำเร็จการศึกษา นักศึกษา และอาจารย์ในระดับน้อยถึงปานกลาง โดยเฉพาะความเหมาะสมของเนื้อหาได้รับการ ประเมินจากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม ในระดับน้อย ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้มีผู้สำเร็จและนักศึกษาบางส่วน ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุง

เนื้อหาวิชา/ชุดวิชา โดยรวมชุดวิชาที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกันเข้าไว้ด้วยกัน เช่น ชุดวิชาการวิเคราะห์ วางแผน และการควบคุมทางการตลาด รวมกับชุดวิชาการวางแผนกลยุทธ์และการควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของอาจารย์บางส่วน ซึ่งเสนอแนะให้รวมทั้ง 2 ชุดวิชาดังกล่าวเข้าด้วยกัน นอกจากนี้ ผู้สำเร็จการศึกษาและนักศึกษาบางส่วนยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ไม่ควรจะรวมกลุ่มเนื้อหาที่ค่อนข้างยาก และต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจไว้ด้วยกัน เช่น เศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการและการจัดการการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกบางส่วนที่เสนอให้แยกเนื้อหาทางด้านเศรษฐศาสตร์ เพื่อการจัดการออกจากการจัดการทางการเงิน นอกจากนี้ อาจารย์บางส่วนยังได้ให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงชุดวิชาการบัญชีเพื่อการจัดการและการวางแผนภาษีอากรด้วย เนื่องจากเนื้อหายังไม่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาและนักศึกษาบางส่วนซึ่งระบุว่า ชุดวิชานี้มีเนื้อหาซ้ำซ้อน ไม่กระชับ/เยิ่นเย้อ เช่นเดียวกับชุดวิชาการวิเคราะห์เชิงปริมาณและการจัดการดำเนินงาน และชุดวิชาการวิเคราะห์ การวางแผนและการควบคุมทางการตลาด นอกจากนี้ ผู้สำเร็จการศึกษาและนักศึกษา ยังเสนอแนะให้มีการตรวจแก้ไขคำผิดในประมวลสาระชุดวิชาก่อนตีพิมพ์เผยแพร่ เพราะพบข้อผิดพลาดในแต่ละ ชุดวิชาเล็กน้อยแตกต่างกันไป โดยชุดวิชาที่พบคำผิดมาก ได้แก่ ชุดวิชาเศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการ และการจัดการ การเงิน และชุดวิชาการวิเคราะห์เชิงปริมาณและการจัดการดำเนินงาน

จากข้อค้นพบข้างต้น ผู้รับผิดชอบหลักสูตรควรจะได้พิจารณาข้อเสนอแนะต่าง ๆ ดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงเนื้อหาชุดวิชาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ในประเด็นเกี่ยวกับความชัดเจน ความสอดคล้องกับภารกิจของมหาวิทยาลัย/สถาบัน ความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา การตอบสนองความต้องการของนักศึกษา และการตอบสนองความต้องการของสังคม จากการประเมินของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษา นักศึกษา อาจารย์ และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ พบว่าได้รับการประเมินในระดับมาก อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิในประเด็นเกี่ยวกับ การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ ของหลักสูตร ดังนี้ (1) ควรระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน/เจาะจงมากกว่าที่จะเขียนไว้กว้าง ๆ ดังเช่น วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการบริหารและการประยุกต์ทฤษฎีเพื่อนำความรู้ไปใช้ ในการปฏิบัติ” ควรระบุให้ชัดเจนหรือเจาะจงว่า เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการบริหารด้านใด และ ข้อที่ 3 “เพื่อสนองความต้องการของธุรกิจ และสังคม” ควรระบุให้ชัดเจนหรือเจาะจงว่า เพื่อตอบสนองความต้องการ ด้านใดของธุรกิจและสังคม และ (2) ควรเพิ่มวัตถุประสงค์ของหลักสูตรดังนี้ “เพื่อให้มหาบัณฑิตสามารถ พัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา มีความรู้ความสามารถที่จะทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ธุรกิจและสังคม” “เพื่อให้สามารถปรับกลยุทธ์ทางการบริหารให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้”

1.3 ตัวชี้วัดเกี่ยวกับความเหมาะสมของโครงสร้างของหลักสูตร จากการประเมินของผู้สำเร็จการศึกษา นักศึกษา และอาจารย์ พบว่า มีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ ได้รับการประเมิน ในระดับมากทั้งแผน ก และแผน ข โดยอาจารย์มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการอบรมเสริมประสบการณ์ มหาบัณฑิตว่า ควรลดระยะเวลาที่ใช้ ในการจัดจาก 4 วัน เป็น 3 วัน หรือจาก 4 วัน เป็น 2 วัน สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาและนักศึกษาบางส่วน มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรแผน ก ว่าควรลดจำนวนหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ลง ในขณะที่เดียวกันควรเพิ่มชุดวิชาหรือจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาเฉพาะให้มากขึ้น เพื่อทดแทนจำนวนหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ที่ลดลง และระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

ชุดวิชาวิทยานิพนธ์ควรลดเป็น 2 ภาคการศึกษา สำหรับหลักสูตรแผน ข มีข้อเสนอแนะว่าหมวดวิชาเฉพาะ ควรลดจำนวนหน่วยกิตเป็น 30 หน่วยกิต (6 ชุดวิชา) โดยมีการรวมชุดวิชาที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันเข้าไว้ใน 1 ชุดวิชา หมวดวิชาการศึกษาคว้านคว่าอิสระ ควรเพิ่มจำนวนหน่วยกิตเป็น 10 หน่วยกิต

1.4 การประเมินผลการเรียนรู้ อาจารย์ประเมินตัวชี้วัดเกี่ยวกับ มีมาตรฐานของการประเมินผลการเรียน ในระดับน้อย เป็นประเด็นที่สาขาวิชาที่รับผิดชอบหลักสูตรควรรับไปพิจารณา สำหรับตัวชี้วัดเกี่ยวกับการใช้วิธีการวัดประเมินผลหลายวิธีสำหรับการเรียนการสอนในชุดวิชา ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษาและนักศึกษาประเมิน ในระดับน้อยที่สุดนั้น ผลการประเมินแตกต่างจากการประเมินของอาจารย์ ซึ่งพบว่ามีอาจารย์จำนวนร้อยละ 93.75 ที่ใช้วิธีการทดสอบ รองลงมาคือ ร้อยละ 62.5 ที่ใช้วิธีการประเมินจากผลงาน/ โครงการ ซึ่งผลจากการประเมิน ของอาจารย์นี้สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผลชุดวิชา ซึ่งตรวจสอบจากเอกสารหลักสูตรบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต สรุปได้ว่าการวัดและประเมินผลภาคทฤษฎี จากการสอบโดยใช้ข้อสอบ และประเมินผลภาคปฏิบัติ จากการทำรายงานและภาคินิพนธ์หรืองานเรียบเรียง นอกจากนี้ อาจารย์ยังใช้วิธีการสังเกต การสอบถาม/ สัมภาษณ์ และ การประเมินตนเอง/รายงานตนเอง จากข้อค้นพบดังกล่าว อาจารย์ที่รับผิดชอบในการจัดการเรียน การสอนในแต่ละชุดวิชา หรือสาขาวิชาที่รับผิดชอบ หลักสูตรควรมีการแจ้งวิธีการวัดและประเมินผลให้นักศึกษา ทราบตั้งแต่ต้น โดยเฉพาะในช่วงการปฐมนิเทศ นักศึกษาใหม่ เพื่อให้นักศึกษาได้รับรู้ร่วมกัน และจะเป็นประโยชน์ ต่อการจัดการเรียนการสอนในแต่ละชุดวิชา และในภาพรวมของหลักสูตร ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นแนวทาง ที่มีความสอดคล้องกับกรอบหลักในการทำรายงาน ประเมินคุณภาพสำหรับหลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ ในสถาบันอุดมศึกษาของสก็อตแลนด์ ซึ่งนำเสนอโดย Donalson (1994 อ้างถึงใน อมรวิรัช นาคทรพรพ, 2540) กล่าวคือ ภายใต้อกรอบหลักดังกล่าว มีองค์ประกอบย่อยของ องค์ประกอบด้านการบริหารหลักสูตรประการหนึ่ง คือ ชี้แจงวิธีการวัดและประเมินผลรายวิชาให้ผู้เรียนทราบ

อย่างไรก็ดี ภายใต้อกรอบด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ไม่ได้ใช้ตัวชี้วัด 2 ตัวชี้วัดในการ ประเมินครั้งนี้ ได้แก่ (1) มีหลักเกณฑ์และวิธีการเฉพาะสำหรับวิธีการทดสอบ/การวัดและประเมินผล ทางระบบออนไลน์ และ (2) การตรวจและส่งคืนงานที่มอบหมายผ่านทางสื่อและ เทคโนโลยี สามารถดำเนินการ ได้ตรงเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ เนื่องจากการเรียนการสอนในหลักสูตรนี้ ไม่มีรายวิชาใดที่จัดการเรียน การสอนโดยใช้สื่ออินเทอร์เน็ตหรือเว็บเป็นหลัก หรือสื่อเสริม นอกจากนี้ตัวชี้วัดในข้อ (1) ยังเกี่ยวข้องกับแนวทาง หรือนโยบายการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยในอันที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการเฉพาะดังกล่าว

1.5 ตัวชี้วัดเกี่ยวกับ ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญภายนอกมีส่วนร่วมในคณะกรรมการผลิตสื่อ/ วัสดุการเรียนรู้ออก ซึ่งได้รับการประเมินในระดับมากที่สุด แต่เมื่อพิจารณาตัวชี้วัด มีการประเมิน หรือตรวจสอบคุณภาพสื่อ/วัสดุการเรียนรู้ออกโดยผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้ในการจัด การเรียนการสอน พบว่า ได้รับการประเมินอยู่ในระดับน้อยที่สุด/ไม่มี ซึ่งผลการประเมินดังกล่าวเป็นไป ในทิศทางตรงข้ามกัน อาจพิจารณาได้ว่าในกระบวนการผลิต องค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญทั้งภายในภายนอก ย่อมเป็นหลักประกันด้านคุณภาพสื่อ/วัสดุการเรียนรู้ออก ได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม หากได้มีการตรวจสอบคุณภาพก่อนนำไปใช้อีกขั้นตอนหนึ่ง ย่อมเป็นหลัก ประกันคุณภาพที่ดี

2. ด้านกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 เมื่อพิจารณาด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พบว่า ในภาพรวม ตัวชี้วัดเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบริหารหลักสูตร และการสรรหา/คัดเลือก ได้รับการประเมินจากอาจารย์ในระดับน้อย ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพิจารณาจากสาขาวิชาที่รับผิดชอบหลักสูตร อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดการสรรหา/การคัดเลือกอาจารย์ จากการตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับการรับสมัครอาจารย์จากกองการเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางในการสรรหา/คัดเลือกอาจารย์ของมหาวิทยาลัย พบว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกอาจารย์ทุกครั้ง โดยมีการระบุคุณสมบัติของอาจารย์ที่ต้องการอย่างชัดเจน และมีการกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกอย่างชัดเจน กล่าวคือ ในกระบวนการคัดเลือก มีการแบ่งกลุ่มผู้สมัครออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 สำหรับผู้ที่มีวุฒิปริญญาเอก หรือปริญญาโท ที่มีประสบการณ์และผลงานทางวิชาการที่ตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว และกลุ่มที่ 2 สำหรับผู้ที่ไม่ได้จัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 โดยการดำเนินการคัดเลือกกลุ่มที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ (1) ประเมินคุณสมบัติ ประสบการณ์ ผลงาน และ (2) สัมภาษณ์ สำหรับกลุ่มที่ 2 ดำเนินการคัดเลือกโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ (1) ประเมินคุณสมบัติ ประสบการณ์ และผลงาน (2) สัมภาษณ์ และ (3) ผู้ผ่านการสัมภาษณ์ ต้องเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อทดสอบความสามารถในการผลิตสื่อ สิ่งพิมพ์ และ/หรือ สื่อการสอนอื่น ๆ

จะเห็นได้ว่า แม้มีได้กำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้ที่จะเป็นอาจารย์ ในระบบการเรียนการสอนทางไกลไว้อย่างชัดเจน แต่ในกระบวนการคัดเลือกได้มีการกำหนดให้ผู้สมัครกลุ่มที่ 2 เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อทดสอบความสามารถในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นสื่อหลักในการจัดการเรียนการสอน และ/หรือสื่อการสอนอื่น ๆ ด้วย ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะทำให้ได้อาจารย์ที่มีคุณภาพ และมีคุณสมบัติที่เหมาะสมจะเป็นอาจารย์ในระบบการศึกษาทางไกล

2.2 ตัวชี้วัดเกี่ยวกับ มีการจัดการเรียนการสอนตามประมวลการสอน/แนวทางการจัดการเรียนการสอน ได้รับการประเมินจากผู้สำเร็จการศึกษาและนักศึกษาในระดับน้อยที่สุด ซึ่งแตกต่างจากการประเมินของอาจารย์ที่พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 56.3) ประเมินว่า มีการจัดการเรียนการสอนตามประมวลการสอน หรือแนวทางการจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 80 - 99 ทั้งนี้ อาจสืบเนื่องมาจาก ในระบบการศึกษาทางไกลมีการออกแบบชุดวิชาต่าง ๆ โดยมีแนวทางการจัดการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน โดยอาจารย์จะต้องดำเนินการตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว แต่จากการรับรู้ของนักศึกษา ประเมินเรื่องดังกล่าวไว้ในระดับต่ำ ซึ่งจากการศึกษาของ ชากอน-ดุก (1985) พบว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งเสริมความพยายามของนักศึกษาในอันที่จะสำเร็จการศึกษาในระบบทางไกล นอกจากคุณภาพที่ดีของตำราแล้ว คือ การมีแนวการศึกษา ดังนั้น ประเด็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามประมวลการสอน/แนวการสอน จึงเป็นประเด็นที่สาขาวิชาที่รับผิดชอบหลักสูตรควรจะได้มีการสร้างความเข้าใจแก่นักศึกษาตั้งแต่ในระยะเริ่มแรกก่อนที่นักศึกษาจะเข้าศึกษาในหลักสูตร โดยเฉพาะในการจัดปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ว่ามีแนวทางการจัดการเรียนการสอนของแต่ละชุดวิชาในหลักสูตรอย่างไร และนักศึกษาจะต้องวางแผนการเรียนอย่างไร และเตรียมความพร้อมในเรื่องการเรียนอย่างไร เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจ และเตรียมความพร้อมของนักศึกษาสำหรับการศึกษาในแต่ละชุดวิชาในระบบการเรียนการสอนทางไกลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ตัวชี้วัดเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ ผู้สำเร็จการศึกษาและนักศึกษาได้ประเมินไว้ในระดับน้อยที่สุด จนถึงระดับน้อย อาจสืบเนื่องมาจากในระบบการจัดการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัย ได้มีการออกแบบ

หลักสูตรไว้โดยเน้นการศึกษาด้วยตนเองจากประมวลสาระชุดวิชา สำหรับการพบปะระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ได้กำหนดให้มีการพบปะในหลักสูตรแผน ก และ แผน ข ไว้ดังนี้ คือ จากจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรระดับปริญญาโทโดยภาพรวม มีจำนวนประมาณ 40 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษา รวมประมาณ 600 ชั่วโมง ได้มีการกำหนดชั่วโมงพบปะในแผน ก ไว้ประมาณ 219 ชั่วโมง หรือประมาณร้อยละ 36.50 และแผน ข กำหนดไว้ประมาณ 211 ชั่วโมง ประมาณร้อยละ 35.17 (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ม.ป.ป.: 29) จะเห็นได้ว่า การออกแบบหลักสูตรในลักษณะดังกล่าว มีการกำหนดชั่วโมงพบปะระหว่าง อาจารย์กับนักศึกษาไว้ในสัดส่วนที่ไม่มาก ดังนั้นจากการรับรู้ของผู้เรียนจึงประเมินเรื่องดังกล่าวไว้ค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ตาม จากการประเมินของอาจารย์พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 93.75) ได้มีการบูรณาการเกี่ยวกับ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และระหว่างนักศึกษาด้วยกันเข้าไปในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งแตกต่างจากการประเมินของฝ่ายผู้เรียน ดังนั้นในกระบวนการเรียนการสอน หากอาจารย์ได้มีการบูรณาการเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์เข้าไว้อย่างเหมาะสม โดยดำเนินการผ่านสื่อหรือช่องทางต่างๆ โดยเฉพาะสื่อและเทคโนโลยี ประเภทสื่ออินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ โทรสาร ฯลฯ จะทำให้การศึกษาดูด้วยตนเองจากประมวลสาระชุดวิชาของ นักศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจเนื้อหาสาระได้ลึกซึ้งมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ ในการเรียนการสอนโดยระบบทางไกล

2.4 การพัฒนา/สนับสนุน/การประเมินอาจารย์ พบว่ามีตัวชี้วัดหลายตัวชี้วัดที่ได้รับการประเมินในระดับน้อยที่สุดถึงระดับน้อย ได้แก่ นโยบายและแผนในการพัฒนาอาจารย์ (น้อยที่สุดถึงน้อย) มีการให้ความช่วยเหลือเชิงเทคนิคในการพัฒนารายวิชาสำหรับการเรียนการสอนทางไกลแก่อาจารย์ (น้อย) มีระบบการประเมินอาจารย์ที่ดี (น้อย) มีมาตรฐานการประเมินอาจารย์ด้านความสามารถ ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนทางไกลอย่างมีประสิทธิภาพ (น้อยที่สุด) และร้อยละของอาจารย์ที่ได้รับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทางไกล ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (น้อย) ซึ่งเป็นประเด็นที่สาขาวิชาที่รับผิดชอบควรนำไปพิจารณา อย่างไรก็ตาม มีบางประเด็นที่เกี่ยวข้องในเชิงนโยบายของมหาวิทยาลัย อันได้แก่ มีการให้ความช่วยเหลือเชิงเทคนิคในการพัฒนารายวิชาสำหรับการเรียนการสอนทางไกลแก่อาจารย์ และมีมาตรฐานการประเมินอาจารย์ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนทางไกลอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขณะนี้มหาวิทยาลัยยังมิได้มีการเปิดสอนรายวิชาใดโดยใช้ระบบออนไลน์โดยตรง อย่างไรก็ตาม จากแนวโน้มการจัดการเรียนการสอนทางไกลในอนาคตที่พบว่า สถาบันการศึกษาทางไกลทุกระบบใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โทรคมนาคมมากขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อหลักและสื่อเสริม (นิคม ทาแดง และคณะ, 2547) ซึ่งมหาวิทยาลัยอาจมีการใช้สื่อดังกล่าวเป็นสื่อเสริมในการเรียนการสอน ดังนั้น ควรจะมีการให้ความช่วยเหลือเชิงเทคนิคในการพัฒนารายวิชาสำหรับการเรียนการสอนทางไกลมากขึ้น และมีมาตรฐานการประเมินอาจารย์ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนทางไกลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการประเมินอาจารย์ในระบบทางไกล และเพื่อเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับเกณฑ์เทียบเคียง (Benchmark) ซึ่งนำเสนอต่อสถาบันนโยบายการอุดมศึกษาในปี 2000

2.5 ตัวชี้วัดเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการสอนเสริม/สัมมนาเสริม/การจัดกิจกรรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะ แม้ว่าผู้สำเร็จการศึกษา นักศึกษา และอาจารย์จะมีความพึงพอใจในระดับมาก แต่มีข้อเสนอแนะจากผู้สำเร็จการศึกษาและนักศึกษาบางส่วนให้เพิ่มเวลาพบปะระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาให้มากกว่าเดิม คือ จาก 2 ครั้งต่อชุดวิชา หรือ 4 วัน เป็น 3 ครั้ง ต่อชุดวิชา หรือ 6 วัน ซึ่งประเด็นนี้มีความ

สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่เสนอแนะว่า การสัมมนาเสริม ควรให้นักศึกษาได้รับการสัมมนาเสริมมากขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะการให้ข้อเสนอแนะ หรือมีการแนะแนว หรือสอนเสริม ก่อนการศึกษาด้วยตนเอง เพื่อให้นักศึกษาใช้เวลาในการศึกษาอย่างมีทิศทางและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งการขาดการแนะนำชี้แนะแนวทางในการเรียนจากตำรา/เอกสารอย่างเพียงพอและเหมาะสม ทำให้ความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาในแต่ละวิชาไม่ลึกซึ้งพอ นอกจากนี้ ผู้สำเร็จการศึกษาและนักศึกษาบางส่วนยังมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำกรณีศึกษา ดังนี้ (1) ควรจัดให้มีการสัมมนาให้ข้อเสนอแนะ หรือแนะแนว ก่อนทำกรณีศึกษา เนื่องจากการศึกษาจากเอกสาร คู่มือที่มหาวิทยาลัยจัดให้ นักศึกษายังไม่ค่อยเข้าใจคำสั่ง หรือ สิ่งที่ต้องการให้ทำ (2) วิทยากรที่รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับการทำกรณีศึกษา ควรเป็นวิทยากรที่มีประสบการณ์สูง มีความรู้ที่ทันสมัยกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (3) กรณีศึกษาควรใช้กรณีศึกษาของไทยที่ประสบปัญหาเป็นกรณีศึกษา และ (4) ควรให้มีการทำกรณีศึกษาเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มละ 3 - 4 คน โดยทำให้เสร็จภายใน 1 วัน เพื่อส่งอาจารย์ และให้อาจารย์มีข้อมูลป้อนกลับในวันต่อไป ข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้นควรได้รับการพิจารณาจากสาขาวิชา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาแนวทางการจัดสัมมนาเสริมให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3. ด้านผลผลิตของหลักสูตร มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

ในภาพรวมของการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าและกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ แม้จะพบว่าได้รับการประเมินในระดับที่ไม่สูง แต่จากการประเมินของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งประเมินด้านผลผลิต โดยพิจารณาจากตัวชี้วัด ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่ได้รับมอบหมายงานสำคัญเพิ่มขึ้นภายใน 1 ปี หลังจากสำเร็จการศึกษา (โดยที่ผู้สำเร็จการศึกษา ทั้งหมดเป็นผู้มีงานทำก่อนที่จะเข้าศึกษา) พบว่าได้รับการประเมินในระดับมาก ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการประเมินจากตัวชี้วัดที่ระบุเกี่ยวกับ ความพึงพอใจของนายจ้าง/ผู้ประกอบการ/ผู้บังคับบัญชาหรือมีผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีขึ้นไป ซึ่งพบว่า ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาประเมินในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรดังกล่าว และการได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้บังคับบัญชาในระดับสูงสุด

เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดเกี่ยวกับ คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร/ คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา อาจารย์ และ ผู้บังคับบัญชา ประเมินคุณลักษณะดังกล่าว ไปในทิศทางเดียวกัน คือ ระดับมาก เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยของคุณลักษณะ ดังกล่าว พบว่า ประเด็นที่ผู้บังคับบัญชาประเมินในระดับมากที่สุด ได้แก่ การเป็นผู้มีความใฝ่รู้ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ดังที่ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2543 : 7-9) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกเน้นหนักที่การแสวงหาความรู้ และพัฒนาความรู้ขึ้นใหม่เป็นหลักสำคัญ และสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการศึกษาตลอดชีวิต (Life Long Education) ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญของการจัดการศึกษาในระบบทางไกล นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาดา มุมบ้านเช่า (2546) ที่พบว่า ความสามารถในการแสวงหาความรู้ ใฝ่รู้ พัฒนาการตนเองอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้ด้วยตนเอง และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็น 1 ใน 5 ของสมรรถนะด้านทักษะ คุณลักษณะและ บุคลิกภาพทางวิชาการของมหาบัณฑิตวิชาเอกการประเมินการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ในส่วนที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิตซึ่งพิจารณาจากตัวชี้วัด ร้อยละของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาขั้นต่ำของหลักสูตร ได้รับการประเมินในระดับน้อย ซึ่งเป็นประเด็นที่จะต้องกลับไป

พิจารณาด้านปัจจัยนำเข้าและด้านกระบวนการของหลักสูตร ซึ่งจากผลการศึกษาของ ซากอน-ดุก (1985) พบว่า ตัวแปรสำคัญ 2 ตัวแปร ที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในรายวิชาและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนทางไกล ได้แก่ ความยากของรายวิชาและความมานะพยายามในอันที่จะสำเร็จการศึกษา และจากการศึกษาของ ประยูร ศรีประศาสน์ และคณะ (2542) พบว่า เหตุผลสำคัญ ของการออกกลางคันของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หลังจากได้ลงทะเบียนเรียนแล้ว คือ การมีภาระกิจและความรับผิดชอบ ในตำแหน่งหน้าที่การงานมาก และมีปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเรียน เมื่อพิจารณาปัจจัยนำเข้า ซึ่งพบว่าผู้เรียนทั้งหมดเป็นผู้ที่มีงานทำแล้ว จากภาระงานในหน้าที่ของผู้เรียน หากไม่มีการจัดสรรเวลาที่ ดีพอและไม่มุ่งมั่นอย่างแท้จริง อาจส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งประเด็นนี้ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับจุดด้อยของหลักสูตรว่า การศึกษาระบบเปิดถ้านักศึกษา ไม่กระตือรือร้น ประกอบกับการมีภาระหน้าที่ในการประกอบอาชีพ ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องมีอาจารย์ที่ให้เวลาเพื่อส่งเสริม ชี้แนะ นอกจากนี้ ปัจจัยนำเข้าในส่วนที่เกี่ยวกับความยาก ของรายวิชาในหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต จากข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาและนักศึกษา พบว่า มีชุดวิชาที่จัดกลุ่มเนื้อหาที่มีความยากเข้าไว้ด้วยกัน 2 กลุ่ม ใน 1 ชุดวิชา เช่น ชุดวิชาเศรษฐศาสตร์ เพื่อการจัดการและการจัดการการเงิน ชุดวิชาการบัญชีเพื่อการจัดการและการวางแผนภาษีอากร ชุดวิชาการวิเคราะห์เชิงปริมาณและการจัดการดำเนินงาน เป็นต้น ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัย หรือตัวแปรดังกล่าว อาจส่งผล ต่อการสำเร็จการศึกษาในหลักสูตร

นอกจากปัจจัยข้างต้นแล้ว ปัจจัยด้านกระบวนการซึ่งได้รับการประเมินในระดับน้อย ดังเช่น ประสิทธิภาพ ในการบริหารหลักสูตร งานที่มอบหมายในรายวิชา เป็นต้น นอกจากนี้ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับ นักศึกษา ยังได้รับการประเมินในระดับน้อยที่สุด/ไม่มีถึงระดับน้อย ซึ่งปัจจัยด้านกระบวนการดังกล่าวอาจส่งผลต่อ ประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิตได้

อย่างไรก็ดี ในองค์ประกอบเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิต ยังไม่สามารถใช้ตัวชี้วัด อีก 2 ตัวชี้วัด สำหรับการประเมินในครั้งนี้ อันได้แก่ อัตราส่วนระหว่างผู้สำเร็จการศึกษาต่อจำนวนนักศึกษาที่เข้าศึกษา ในแต่ละรุ่น และร้อยละของนักศึกษาที่ออกกลางคัน เนื่องจาก ยังไม่ครบกำหนดระยะเวลาการศึกษาสูงสุด ที่กำหนดให้นักศึกษาแต่ละรุ่นศึกษาได้ จึงไม่มีข้อมูลสำหรับการประเมินในครั้งนี้ ผลของการศึกษาภายใต้ องค์ประกอบเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิตจึงอยู่ภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

ญาดา มุมบ้านเช่า. การพัฒนาระบบควบคุมคุณภาพมหาบัณฑิต วิชาเอกการประเมินการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการวัดและ ประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.

ไพฑูรย์ สิ้นลาร์ตัน. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ระดับบัณฑิตศึกษา : รายงานการวิจัยเอกสาร.

กรุงเทพมหานคร : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543.

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ศิริชัย กาญจนวาสี. **ทฤษฎีการประเมิน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

วิชัย วงษ์ใหญ่. การประเมินหลักสูตร. ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและวิทยวิธีทางการสอน** **หน่วยที่ 8-15**. บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.

นิคม ทาแดง และคณะ. **รายงานการวิจัย โครงการวิจัยเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ เรื่อง การจัดการเรียนการสอนทางไกลและระบบเปิด (Distance and Open Learning)**, 2547. (เอกสารอัดสำเนา)